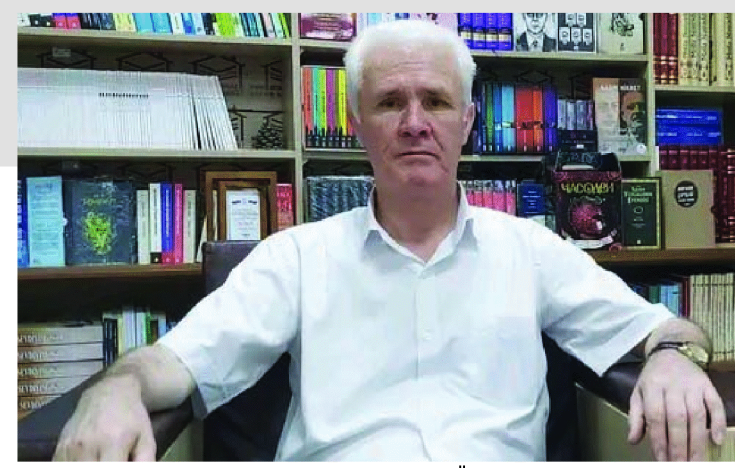

Türküstan

www.turkustan.az

Şair və tədqiqatçı kimi tanınan Şirvani Ədillinin "Türküstan kitabxanası" seriyasından "Tək vətən sevgisi bəsdir" adlı yeni kitabı nəşr olunub. Kitabda müəllifin şeirləri, hekayələri və elmi-ədəbi məqalələri toplanıb. Geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuş kitabın redaktoru və ön sözünün müəllifi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, şair Zəkulla Bayramlıdır.

Xəbərdə ki, Ş.Ədillinin indiyədək "Mənim odlar diyarı" (2011) adlı şeirlər, "Əruz vəzninin sadələşdirilmiş qəlibləri" (2011), "Milli ideologiyamız: Türklük, Çağdaşlıq, İslam" (2013) və "Azərbaycan şeirində forma məsələləri" adlı araşdırma kitabları nəşr olunub.

"Tək vətən sevgisi bəsdir" kitabına yazılmış ön sözü oxuculara təqdim edirik.

ÖN SÖZ

Mən Şirvani Ədillini evvəllər əsasən aktiv bir BAO (Bütöv Azərbaycan Ocaqları) üzvü, eyni zamanda, keçirdiyimiz bütün tədbirlərdə yaxından iştirak edən ictimai-mədəni fəal kimi tanıyırdım. Doğrusu, onun ciddi elmi, ədəbi və bədii yaradıcılıqla məşğul olduğunu təsəvvür etməzdim. Bir dəfə təsadüfən ümumi çay süfrəsi arxasında BAO-çularla söhbət edərkən mətləb gəlib elmi-ədəbi mövzulara, ədəbiyyat və şeir məsələlərinə çıxdı. Bu zaman təbiətə sakit və mülayim xarakterli Şirvani bəyin klassik ədəbiyyatımız və şifahi xalq yaradıcılığı nümunələrimiz haqqında öz fikirlərini izah edirdim. Bu zaman bəzi ağız ədəbiyyatı örnəklərimizdə əruz vəzninin işləndiyi haqqında mübahisələrin olduğunu dedikdə, Şirvani bəy, hamıdan fərqli olaraq, bu fikri qətiyyətlə müdafiə etdi və hətta fikrini təsdiq etmək üçün bəzi özünəməxsus örnəklər də gətirdi. Mən bu mülahizəyə razılaşmasam da, texniki sahələrdə çalışsın, filoloji təhsili olmayan bir gənc fəalımızın ədəbiyyat nəzəriyyəsinin belə incə və həssas məqamlarına belə olmasından qürur duyduğum və özümçün gələcəkdə belə söhbətlərdə ehtiyatlı olmağa qərar verdim. Sonralar mən onun şeirlər də yazdığını, hətta bəzi kitablarının nəşr olduğunu da öyrəndim. Eyni zamanda, ictimai-mədəni tədbirlərdə öz şeirlərini həvəslə qiraət etdiyinin də şahidi oldum.

Bir gün Ş. Ədilli nəşr etdirmək istədiyi yeni kitabının redaktoru olmağımı xahiş etdikdə, özünü deyim ki, sevindim. Çünki onun, çoxları kimi, yalnız ad və şöhrət xətrinə kitab buraxılmaq istədiyini ağıma gətirmədim və ona görə də məmnuniyyətlə razılaşdım.

Öncə onu deyim ki, Şirvani Ədillinin "Tək vətən sevgisi bəsdir" adlı kitabı quruluşuna görə başqa kitablardan fərqlənir. Belə ki, burada həm şeir və hekayələr, həm də ədəbi-elmi məqalələr toplanıb. Maraqlıdır ki, həm bədii əsərlərində, həm də el-

də qələmini sınağa bilir, üreyindən keçənləri müxtəlif ölçülü misralarla çatdırmağı bacarır. Məsələn, kitabın adına çıxarılmış "Tək Vətən sevgisi bəsdir" başlıqlı şeirdən bəzi misralara baxaq:

Bir vətən sevgisi bəsdir
sevəsən sən
bütün insanlığı qəlbədən,
Olasan məzluma dost,

Zəkulla Bayramlı
filologiya üzrə fəlsəfə
doktoru, dosent, şair

zalıma düşmən,
Edəsən haqqa və insanlığa
xidmət,
Qoy vətən sevgisi üstündə də
xoşbəxtliyə çatsın bəşəriyyət!
Qoy bütün dünyanın insanları
öz yurdunu sevsin,
Xoş gedər göydə Xudaya.
Çünki, zətan bəşərin
düşdüyü min
dərda, bəlaya
Başqa bir çarə əbəsdir,
Tək vətən sevgisi bəsdir!

Bu şeirin bütünlükdə çağdaş sərbəst şeirə klassik ədəbi ənənələrin qovuşduğunda qələmə alındığı və bu zaman məzmun və ideyaya heç bir

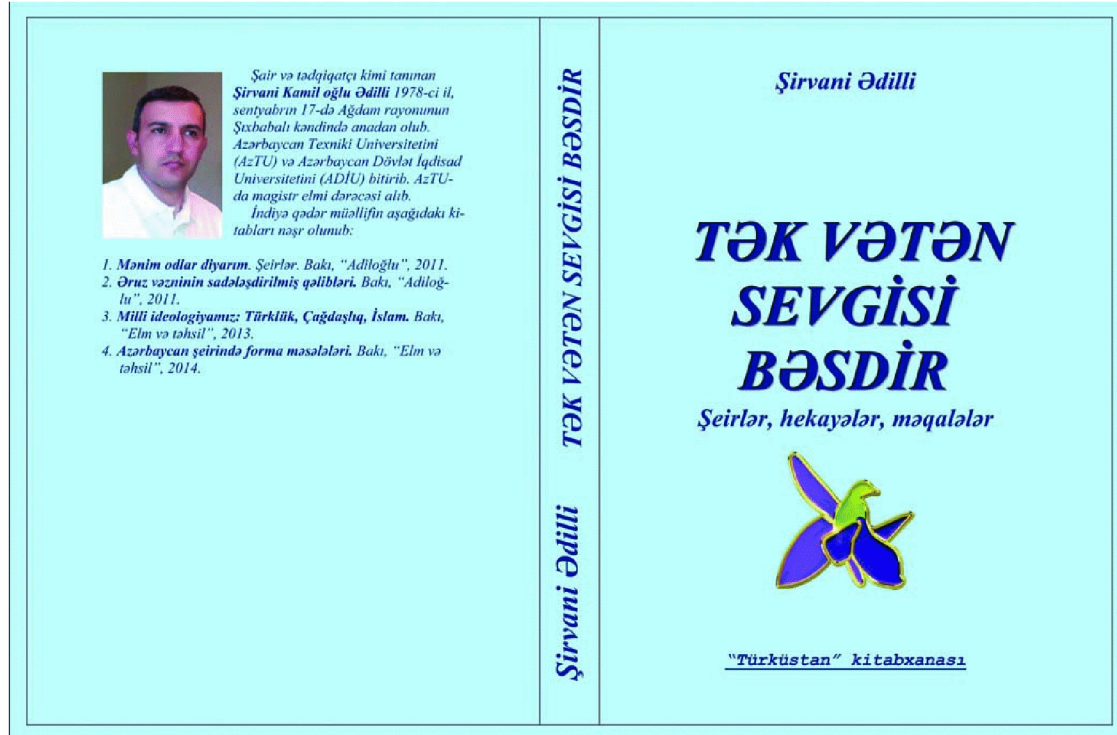

BÜTÖV AZƏRBAYCAN

Bütöv Azərbaycan soraqlı

Şirvani Ədillinin "Tək vətən sevgisi bəsdir" adlı kitabı haqqında

mi-publisistik məqalələrində ədalətli və vicdanlı bir insanın, xalqının və vətənin taleyinə biganə qala bilməyən bir yazarın ürək çırpıntılarını duyurdu. Müəllifi yaxından tanımaq istəyən hər kəsi bu kitabı diqqətlə oxumağa, Şirvani bəyin könül dünyasına və ruh aləminə baş vurmağa səsləyirəm. Qoy, Şirvanini şəxsən tanıyan insanlar zəhmət çəkib onun bədii və elmi yaradıcılığı ilə də yaxından tanış olsunlar.

Ş.Ədillinin bu kitabında daha öncə yazılmış bəzi şeirlər olsa da, əsasən son on ildə qələmə aldığı şeirlər üstünlük təşkil edir. Bu şeirlərdə Güney problemi, xalqımızın keçdiyi ağır və iztirablı yollar, öz yurd-yuvasından didərgin düşmüş soydaşlarımızın ağır-acı taleyi və 44 günlük II Qarabağ savaşının hamımızın qəlbində doğduğu qürur və iftixar duyğularını qırmızı xətt kimi keçir. Şirvani bəy istər klassik üslubda, istər aşıq yaradıcılığı səpgisində, istərsə də sərbəst vəzn-

xətlə gəlmədiyi göz qabağında. Ümumən kitabda toplanmış şeirlərin bədii-estetik baxımdan hansı səviyyədə olduğu barəsində heç bir rəy söyləmədən bu işi oxucuların ixtiyarına buraxırıq.

Kitabdakı hekayələrdə də milli-mənəvi dəyərlərimiz, tarixi-etnik gələnlərimiz, dilimiz, dinimiz və mədəniyyətimiz haqqında əsil yazıçı münasibəti və narahatlığı boy göstərir. Bu hekayələrin qəhrəmanları əsasən ana vətənimizin və xalqımızın ağır-acılıqlarıyla yaşayan, tarixin sınaq və ibrət dərslərindən baş çıxarmaq üçün daim axtarılda olan, əqli-mənəvi təkamül yolunu tutan çağdaş gənclikdir. Bu hekayələri diqqətlə oxuyan hər kəs xalqının və vətənin problemlərinə biganə qala bilməyən həmin gənclər arasında müəllifin özünü də görə bilər. Məsələn, "Köhnəmiş gənclik" adlı hekayədə XX əsrin son onilliklərində keçmiş SSRİ-də özünü göstərən iqtisadi

tenəzzül və mərkəzdənqaçma meyilləri, demokratiya və "yenidənqurma" şüarları fonunda Azərbaycanda gedən ictimai-siyasi oyanış və milli dirçəliş hərəkatının ardıcıl izlənilməsi görünür. Həmin qarışıq və xaoslu illərdə respublikamızda baş verən inqilabi proseslərin məntiqi sonucunu olaraq Azərbaycanın milli müstəqilliyini elan etməsi, dilimizin tarixi adının bərpası, ilk müstəqil konstitusiyamızın qəbulu və b. məsələlərdə xalqın bağrından qopan milli ideoloqların və yurdsevər gənclərin yorulmaz mübarizəsi bədii şəkildə əks olunur.

Şirvani bəyin kitabında, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, bəzi ədəbi-elmi məqalələri də yer alıb. Vaxtilə müxtəlif qəzet və jurnallarda, internet saytlarında işıq üzü görmüş bu məqalələr də müəllifin nəzəri-elmi səviyyəsi və ədəbi-bədii zövqü haqqında çox şey deyir. Ş. Ədillinin istər klassik və çağdaş ədəbiyyatımız, istərsə də Avropa ədəbiyyatının hər hansı proble-

mi haqqında irəli sürdüyü, yaxud müdafiə etdiyi mülahizələri peşəkarcılıq və səriştəliliyi ilə diqqəti çəkir. Məsələn, Fransa ədəbiyyatının ən gözəl və ən çox oxunan nümunəsi olan "Səfillər" romanında ailə dəyərlərinin araşdırılması olduqca maraqlıdır. Fikrimizi sübut etmək üçün müəllifin gəldiyi son nəticəni burada olduğu kimi vermək istərdik: "Beləliklə, "Səfillər" romanındakı hadisələr onu deməyə əsas verir ki, XIX əsrin əvvəllərində fransız cəmiyyəti kifayət qədər ailə təməllərinə əsaslanan bir cəmiyyət olmuşdur. Yeni bu gün "şərq ailə ənənələri" adlandırılan ənənələrə oxşar ənənələr əslində evvəllər Avropa xalqlarında da mövcud olmuş və yalnız son 100-200 ildə həmin ənənələrdə aşınmalar baş vermişdir. Qərbin ailə dəyərləri ilə bağlı bugünkü durumu heç də qədim Avropa ənənələrindən qaynaqlanmır". İlk baxışda qərribə görünərsə də, Ş. Ədillinin bu sözləriylə razılaşmaq mümkün deyil.

"Ağa Məhəmməd şah Qacar bədii əsərlərdə" adlı məqaləni isə geniş spektrli və dərin məzmunlu bir araşdırma kimi səciyyələndirmək olar. Burada XIX əsr Azərbaycan nəsrinin görkəmli nümayəndəsi Ə. Haqverdiyev "Ağa Məhəmməd şah Qacar" faciəsindən başlamış çağdaş dramaturqumuz Əli Əmirinin "Bütün deyilənlərə rəğmən və ya Ağa Məhəmməd Şah Qacar" pyesinədək bir neçə dram əsəri tədqiqatçı cəlb edilir. Bu zaman o, Y. V. Çəmənəminlinin "İki od arasında" romanını, xalq şairi S. Vurğunun "Vaqif" mənzum dramını, A. Abbasın "Batmanqılınc" romanını və N. Kəsəmənlinin "Yaddan çıxarmaz Qarabağ" lirik-dramatik poemasını, hətta Avropa yazıçısı Jan Gevrin "Xacə şah" romanında da Qacar obrazını diqqətlə təhlil edir, maraqlı nəticələr çıxarır. Adı çəkilən bütün əsərlərdə müəllif Ağa Məhəmməd şah Qacanın faciəli taleyi, hakimiyyət uğrunda mübarizəsi və vahid mərkəzi dövlət yaratmaq yolunda keçdiyi məşəqqətlərin bədii təsvirinə nəzər salır və onun bacarıqlı dövlət xadimi, iradəli sərkərdə və ağıllı diplomat kimi təqdim edildiyi əsərlərə üstünlük verir.

"Meyxana folklorumu", "Sərbəst şeir və onun növləri" və s. məqalələr də elmi-nəzəri baxımdan müəllifin ədəbi-ictimai fəallığına əsasən alim qələmindən çıxmış tənqidi yazıçı kimi qiymətləndirilə bilər. Bu barədə də daha çox danışmadan "Tək Vətən sevgisi bəsdir" kitabının ayağına sayılı olacağına inandığımı bildirir və müəllifi Şirvani Ədilliyə yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram.

Oxu, oxut, abunə ol!